

Dinsdagconferentie 17 november 2015 'Religie & Technologie II'

Na de inleidende Psalm 8 begint Rob van Woerkom, oud docent biologie en ANW, zijn tweede zoektocht naar Religie & Technologie met een korte samenvatting van de vorige keer. Volgens de filosoof Charles Peirce is denken niet iets dat exclusief gelokaliseerd is in een binnenwereld, in de hersenen, maar veeleer een aspect van de wereld als zodanig, waardoor de hele onderscheid tussen een geestelijke binnenwereld en een materiële buitenwereld op losse schroeven komt te staan. Ciano Aydin een techniek filosoof gaat hierop verder en zegt dat de relaties en interacties tussen de mens en de technische artefacten niet extern en additioneel zijn, maar juist constitutief: mensen zijn wat ze zijn, krachtens hun relaties met technische artefacten.

Een grote vraag voor de techniek-filosofie: Hoeveel bij-menging kunnen we verdragen voordat we geen mens meer zijn? Waar gaat het onze vrijheid raken? Vragen waar we wellicht niet op voorhand een helder antwoord op kunnen geven: wat is het specifieke van mens-zijn. Was het, en is het überhaupt te beantwoorden? Een vraag, een religieuze vraag die hierbij opkomt kan zijn: strookt dit alles met de bedoeling van onze schepper. Was dit Gods heilsplan?

Bij het spreken over de 'natuur' van de mens, moeten we ons altijd afvragen: wat verstaan we hieronder, omdat 'natuur' een meerzinnig begrip is. Natuur als dat wat groeit, dat wat het beginsel van beweging in zichzelf heeft. Natuur als de essentie van iets. Natuur als de berekenbare fysische natuur. Natuur in normerende zin.

Er zijn twee hoofdlijnen wat betreft Gods relatie tot de wereld en het menselijk handelen. 1. De nadruk ligt op het zó door God geschapen zijn van de wereld. God staat aan de 'maakkant'. God als ingenieur. 2. De nadruk ligt meer dynamisch en toekomstgericht, waarbij het menselijk handelen ook een rol krijgt. God doet een appèl op ons. God is hier niet een onbewogen object van ons verlangen, maar wordt ook zelf getekend als Eros, als verlangend naar het werkelijkheid worden van mogelijkheden. Het is dit eigen verlangen van God dat ons mee-verlangen wekt en als ons eigen verlangen 'incarneert', beter gezegd: op al wat daardoor gáát bestaan. Zo krijgt dit appelleren hier een scheppingsdimensie. Technologie kan dan gezien worden als iets dat bijdraagt aan en noodzakelijk is voor de verwezenlijking van die oproep. Neem het scheppingsverhaal waarin vele malen staat dat God zag dat het 'goed' was, niet als een verhaal over hoe het begonnen is, maar als verhaal van waar God het om begonnen is'.

Reacties: aansluitend op de dynamiek: 1. God schiep de mens naar zijn beeld en gelijkenis. God is niet zozeer het begin maar als doel waar je naar toe gaat. 2. Het paradijs: Genesis begint ermee is een plek in een diavoorstelling, het paradijs daar moeten we naar toe.

Andere reactie: de kosmos is ook dynamisch. Dynamiek is belangrijk wat houdt de dynamiek in stand de religieuze mens zegt: dat is God.

Andere reactie: wat is de meest attractieve groeimogelijkheid? Die zien we alleen als we naar onszelf kijken, we zijn altijd in ontwikkeling. Het mooiste en het beste moeten we in de ervaring zien als dat wat God wil. Denk ook aan: rechten van de mens en nu de rechten van de aarde; dat is evolutie.

Andere reactie: een punt op de horizon dat is het paradijs, in het evangelie gaat het over het Koninkrijk Gods daar kunnen twee tegenstellingen samengaan: het lam en de leeuw.

Nog een reactie: niet alleen met het verstand zoeken maar ons hart erbij gebruiken.

En: ieder mens verlangt ernaar iets moois te maken van zijn leven, dat heeft God in ons geplant.

En: het thema van religie is: attentie hebben en de vinger aan de pols houden.

En: we zijn onderweg, God is scheppend aanwezig, voor de gelovige is God liefdevol aanwezig.

We leren het meeste van fouten.

Teksten ontleent aan Palmyre Oomen: Vragen over mens, techniek, natuur en God in P. Oomen Nanotechnologie: betekenis, beloften en dilemma's (Valkhof Pers 2010)